

1. zasadnutie Hlavného výboru Slovenskej astronomickej spoločnosti pri Slovenskej akadémii vied

ZÁPISNICA

Dátum a miesto konania:

28. november 2023, od 13:00 hod. prezenčne/online, Krajská hviezdáreň a planetárium Maximiliána Hella v Žiari nad Hronom

Zúčastnení: R. Barsa (R.B.), T. Dobrovodský (T.D.), R. Gális (R.G.), Ľ. Hambálek (Ľ.H.), S. Kaniansky (S.K.), E. Koči (E.Ko.), E. Kundra (E.K.), J. Mäsiar (J.M.), M. Vidovenec (M.V.)

Prítomný prostredníctvom videokonferencie: P. Rapavý (P.R.)

Za revíziu komisiu: M. Gallová (M.G.)

Ospravedlnení: S. Štefeček (S.Š.), M. Záborská (M.Z.), K. Žilinská (K.Ž.)

Program schôdze:

- 1) Informácie o činnosti predsedníctva HV SAS pri SAV
 - a) Zhodnotenie 19. riadneho zjazdu SAS pri SAV (R.G., Ľ.H.)
 - b) Zasadnutie RSVS (M.V.)
 - c) Plán činnosti 2024 (Ľ.H.)
 - d) Správa o činnosti 2023 (Ľ.H.)
- 2) Napĺňanie [uznesení 19. zjazdu Spoločnosti](#)
- 3) Správa o čerpaní finančných prostriedkov SAS pri SAV
 - a) Dotácia RSVS na jednotlivé aktivity SAS pri SAV v roku 2023 (E.K.)
 - b) Výber členských príspevkov na rok 2024 (E.K.)
 - c) Výška členského na rok 2025
 - d) Stretnutie hospodárov (E.K.)
- 4) Aktivity SAS pri SAV v roku 2023
 - a) Astrofilm 2023, Týždeň vedy a techniky 2023, Slovenská amatérska obloha 2023, [Fotosúťaž Svietme si na cestu nie na hviezdy](#), Praktikum astrofotografie, Praktikum pozorovateľov zákrytov, Pozorovateľská expedícia pre mládež, [KOLOS 2023](#)
 - b) Ďalšie podujatia a aktivity SAS pri SAV v roku 2023
- 5) Agenda SAS pri SAV
 - a) Prijatie nových členov (E.K.)
 - b) Zrušenie členstva (E.K.)
- 6) Rôzne
 - a) Aktivity SAS pri SAV v oblasti ochrany tmavej a tichej oblohy (R.G.)
 - b) Udelenie plakety SAS pri SAV pre KHaP M. Hella v Žiari n/Hronom

Prvé zasadnutie Hlavného výboru (ďalej HV) SAS pri SAV, [zvoleného](#) na 19. zjazde Spoločnosti 30. septembra 2023, sa konalo v utorok 28. novembra 2023. I.H. a R.G. privítali členov HV a Revíznej komisie (ďalej RK) SAS pri SAV. R.G. zagratuloval zvoleným členom HV a RK a zaželel úspešné vykonávanie mandátu. R.G. tiež poďakoval T.D. za poskytnutie priestorov KHaP M. Hella pre toto rokovanie. Zasadnutie ďalej prebiehalo podľa priloženého schváleného programu.

1a) S.K. poďakoval organizátorom 19. zjazdu, ale zároveň vyslovil znepokojenie ohľadom nízkej účasti delegátov za niektoré odbočky. J.M. tiež vyzdvihol organizáciu a prínos sprievodnej konferencie [Astronomické Slovensko 2023](#). R.G. súhlasil, že na zjazde sa napriek problémom podarilo prerokovať celú [agendu](#), hlavne úpravu [stanov](#), ktoré neboli aktualizované od r. 2007.

S.K. a R.G. sa zhodli, že je potrebné do budúcnosti zlepšiť komunikáciu v rámci odbočiek a tiež prístup mladších členov k inštitucionálnemu zapájaniu sa do orgánov a sekcií Spoločnosti. Zároveň je to jedno z uznesení Zjazdu Spoločnosti.

I.H. dodal, že hoci sa práve aktualizovali stanov, neodrážajú realitu v prístupe mladých k samoorganizácii Spoločnosti a bude potrebné ich znovu prehodnotiť, v prípade, že by kvôli stanovám došlo k paralyzovaniu fungovania odbočiek a Spoločnosti.

M.V. v tejto súvislosti spomenul, že niektoré združenia majú aj profesionálnych platených sekretárov, ale zároveň majú rádovo vyššie členské príspevky a tým aj rozpočty.

E.K. navrhol viac zapájať mladých do rôznych akcií, napr. popri odbornom programe by mohli mať stredoškolskí nadšenci svoj sprievodný program. R.G. v tej súvislosti pripomenul, že stretnutia na Bezovci sú bienálne organizované ako konferencie mladých astronómov, primárne VŠ študentov magisterského a doktorandského stupňa, ako aj postdoktorandov, ale plánuje osloviť aj stredoškolákov, ktorí vypracovali SOČ z oblastí astronómie, astrofyziky. S.K. a J.M. spomenuli, že aj na expedície a praktická chodia mladí záujemcovia, ale je ich o dosť menej, než bývalo. J.M. navrhol, aby sa aspoň jedno zasadnutie HV venovalo len otázkam získavania mladých záujemcov o astronómiu. M.V. vyjadril cieľ rozšíriť povedomie o Astronomickej olympiáde medzi všetkých učiteľov po celom Slovensku, k čomu J.M. dodal, že treba motivovať hlavne nových učiteľov. R.G. doplnil, že Zraz mladých astronómov Slovenska (ZMAS) je určený pre stredoškolákov úspešných v astronomických súťažiach, a preto by sa na tejto akcii mala Spoločnosť viac prezentovať. Okrem toho 19. zjazd Spoločnosti odporučil odbočkám i HV rozširovať členskú základňu a viac motivovať mladých ľudí vo vzdelávacej a popularizačnej činnosti, napr. prostredníctvom Cserého ceny SAS pri SAV.

1b) M.V. ako člen Rady slovenských vedeckých spoločností (RSVS) potvrdil, že do roku 2024 jej predseda počíta s rovnakým prístupom v prerozdelení príspevkov RSVS.

T.D. sa spýtal na podporu akcií, ktoré sa konajú začiatkom roka a tým nie je istá ich podpora zo strany RSVS. I.H. a E.K. odpovedali, že stále môže byť taká akcia dočasne podporená z členských príspevkov v závislosti od jej finančnej náročnosti a stavu účtu Spoločnosti a neskôr dodatočne preúčtovaná z prostriedkov RSVS.

1c) I.H. pošle email garantom akcií aj vedeniu odbočiek (aby informovali potenciálnych garantov akcií), aby do **18. decembra 2023** (vrátane) poslali záujemcovia anotácie podľa stanoveného formátu k akciám, ktoré by chceli zorganizovať v roku 2024 a uchádzajú sa o príspevok z RSVS alebo rozpočtu Spoločnosti. J.M. spomenul, že v odbočke Žilina budú mať výročné stretnutie začiatkom januára. Predsedníctvo HV (ďalej PHV) súhlasilo, aby podklady

za túto odbočku poslali do 10. januára 2024.

Aktivita Astronomická olympiáda sa napriek faktu, že vyhlasovateľom súťaže je od roku 2023 Slovenská ústredná hviezdáreň (SÚH) Hurbanovo, ponechá v pláne činnosti so zameraním napr. na prípravu reprezentantov pod vedením bývalých úspešných riešiteľov ako J. Švrčková, S. Amrich, R. Lascsák.

Festival fyziky bol toho roku opäť plánový a zrušený. Do ďalšieho plánu činnosti sa zväži jeho pridanie, prípadne nahradenie inou akciou.

1d) L.H. pošle email garantom akcií z plánu činnosti za rok 2023, aby do rovnakého termínu, teda do **18. decembra 2023** (vrátane) poslali správu o konaní a výsledkoch/výstupoch akcií organizovaných v roku 2023.

2) R.G. vyslovil poďakovanie autorovi zápisnice z 19. zjazdu P.R. a za prácu overovateľov P. Begenimu a Z. Kreibikovej.

19. zjazd SAS pri SAV uložil HV hľadať cesty a spôsoby zvyšovania kredibility SAS pri SAV v spoločnosti a tiež odporúčal rozširovať medzinárodnú spoluprácu SAS pri SAV s astronomickými subjektmi v zahraničí. R.G. uviedol, že SAS pri SAV je od r. 2023 pridruženým členom Európskej astronomickej spoločnosti (EAS), úzko spolupracuje s Medzinárodnou astronomickou úniou (IAU) v jej aktivitách napr. v oblasti ochrany prirodzene tmavej a rádiovo tichej oblohy na pôde Vedeckého a technického podvýboru (STSC) Výboru pre mierové využívanie vesmíru (COPUOS) pri Organizácii spojených národov (OSN) a spolu s ESA, IAU a ďalšími astronomickými organizáciami (Európske južné observatórium, Národné výskumné laboratórium optickej a infračervenej astronómie, atď.) je tiež aktívna pri príprave legislatívy Európskej únie v oblasti kozmických letov a využívania vesmíru (tzv. „space law“) so zameraním na problematiku ochrany tmavej a rádiovo tichej oblohy. Dodal, že pre zahraničné spoločnosti a organizácie je SAS pri SAV na Slovensku prirodzeným partnerom, pretože združuje aj profesionálov v oblasti astronomického výskumu.

Novozvolený HV SAS pri SAV tiež dostal za úlohu v spolupráci s ostatnými astronomickými subjektmi na Slovensku spoločne publikovať tlačové správy k významným astronomickým udalostiam a tiež upraviť vzájomnú komunikáciu medzi astronomickými subjektmi pri plánovaní a realizovaní podujatí, ako aj pri informovaní verejnosti. Zjazd odporúča členom, odbočkám a HV SAS pri SAV venovať patričnú pozornosť obsahu stránok SAS pri SAV. R.G. navrhol, aby mala Spoločnosť za týmto účelom svojho tlačového hovorcu, ktorý by pripravoval tlačové správy k významným astronomickým javom a úkazom, ako aj k ďalším udalostiam, ktoré sú spojené s aktivitami organizovanými Spoločnosťou. Bolo by dobré vytipovať si takéto úkazy na rok vopred a prípadne podľa nich aj plánovať budúce podujatia. Diskusia sa tiež dotkla používania log jednotlivých spoluorganizátorov na akciách.

Znovuzvolený predseda Spoločnosti, bol uznesením zjazdu č. 4 poverený zaregistrovať nové stanovky SAS pri SAV na Ministerstve vnútra SR. R.G. uviedol, že notársky overené stanovky boli spolu so žiadosťou o registráciu, overenou zápisnicou z 19. zjazdu SAS pri SAV a správnym kolkom zaslané 25. októbra 2023 na Ministerstvo vnútra SR. Potvrdenie o registrácii bude doručené na sídlo Spoločnosti (Astronomický ústav SAV, v. v. i., Tatranská Lomnica).

Uznesenie 19. zjazdu SAS pri SAV zvýšiť hodnotu členských príspevkov a upraviť pomer ich odvádzania, s čím súvisí aj odporúčanie zlepšovať finančné zabezpečenie Spoločnosti, bola diskutovaná v bode 3c.

19. zjazd SAS pri SAV ďalej odporúčal HV, aby zjednocoval astronomickú komunitu na Slovensku. T.D. vyslovil želanie dostať astronomickú komunitu pod jednu značku, na čo má slúžiť inštitucionálne členstvo. HV poveril R.G. a E.Ko. dopracovať do Organizačného a

rokovacieho poriadku Spoločnosti zmeny vyplývajúce z nového znenia stanov týkajúce sa inštitucionálneho členstva v čo najkratšom termíne. Súčasťou bude príprava formulára prihlášky pre inštitucionálneho člena. Následne prebehne diskusia o výške členského poplatku inštitucionálneho člena a prípadnom postavení vnútorného členenia takéhoto člena smerom k Spoločnosti. J.M. navrhol, aby medzi prvých inštitucionálnych členov boli prijaté hviezdárne a ukázali tak ochotu a výhody spolupráce napr. v oblasti astronomického vzdelávania. R.G. dodal, že o inštitucionálnom členstve v SAS pri SAV bude rokovať s predsedom Slovenského zväzu astronómov (ďalej SZA) M. Obertom. Ďalšími kandidátmi na inštitucionálne členstvo by mohli byť napríklad astronomické kluby, občianske združenia, univerzity, na ktorých sa vykonáva astronomický výskum a vzdelávanie. Osloví tiež vedenie Astronomického ústavu SAV, v. v. i. v Tatranskej Lomnici.

T.D. informoval o vzniku združenia Slovenské planetária, ktoré má zatiaľ 10 členov. Cieľom združenia je zabezpečiť rovnakú kvalitu prezentácií vo všetkých planetáriách na Slovensku, či už prenosných alebo na pevnej inštalácii, založenú na vedecky overených informáciách, bojovať proti hoaxom a uplatňovať autorský zákon pre licencie na jednotlivé programy v planetáriách.

19. zjazd SAS pri SAV tiež uložil HV za úlohu v spolupráci so SZA zhodnotiť doterajšiu činnosť spoločných sekcií a prípadne prehodnotiť ich ďalšie fungovanie. PHV sa rozhodlo, navštíviť/spojiť sa s vedením sekcií a diskutovať o ich doterajšej činnosti a budúcich plánoch, prípadne ako zlepšiť ich aktivitu. Rovnako si PHV naplánuje aj stretnutia s jednotlivými odbočkami, napr. počas ich členských schôdzí, a to prezenčne alebo prostredníctvom videokonferencie. Cieľom je aj sprostredkovať informácie o Spoločnosti pre mladších členov a získať ich pre prácu v prospech SAS pri SAV.

3a) E.K. prezentoval aktuálny stav čerpania finančných prostriedkov z projektu RSVS na rok 2023. Všetky akcie boli podporené, k 28.11.2023 ostávalo dočerpať 89,12 €. Členovia HV pôsobiaci v Sekcii astronomickej fotografie SAS pri SAV a SZA sa dohodli na ich dočerpaní v podobe ďalších výstavných fotografií. E.K. podá poslednú faktúru na refundovanie v prvom decembrovom týždni.

3b) E.K. informoval o stave výberu členských príspevkov na rok 2024 na jednotlivých odbočkách. Zároveň explicitne spomenul odbočku Hlohovec, v ktorej podľa zaslaných podkladov ostáva na pokladni 749,28 €, teda značná suma. HV diskutoval o prípadnom vyššom podiele odbočiek na finančnom krytí akcií organizovaných odbočkou, pokiaľ majú dostatok prostriedkov.

3c) 19. zjazd Spoločnosti vo svojom uznesení č. 5 uložil HV SAS pri SAV systematicky zvyšovať výšku členských príspevkov a upravovať pomer ich prerozdelenia medzi HV a odbočky Spoločnosti. S.K. navrhol riadiť sa diskusiou k tomuto bodu počas 19. zjazdu a upraviť výšku a prerozdelenie podľa odporúčania delegátov. Keďže iný návrh v diskusii nepadol, HV pristúpil k hlasovaniu (10 za, 0 proti, 0 sa zdržalo, 1 nehlasoval o výške členských príspevkov a 10 za, 0 proti, 0 sa zdržalo, 1 nehlasoval o pomere rozdelenia členských príspevkov) a prijal:

Uznesenie č. 1/23: Minimálna výška členského príspevku v SAS pri SAV na rok 2025 je 20,00 € pre riadnych členov a 10,00 € pre študentov a poberateľov starobného alebo invalidného dôchodku. Podiel členských príspevkov za rok 2025, ktorý zostáva odbočkám Spoločnosti sa stanovuje na 50%.

Členské príspevky na rok 2025 je potrebné vybrať do 30. októbra 2024. Do rovnakého termínu sú hospodári odbočiek povinní zaslať 50% vyzbieraných členských príspevkov na účet Spoločnosti a zoznam členov, ktorí členské príspevky (aj v akej výške) uhradili, hospodárovi SAS pri SAV.

S.K. poznamenal, že takto získané dodatočné finančné zdroje sa môžu prípadne použiť aj na spolufinancovanie projektov s 5% spoluúčasťou. T.D. dodal, že odbočky môžu použiť zostávajúce finančné prostriedky na financovanie akcií organizovaných začiatkom roka, o podpore ktorých sa ešte nerozhodlo.

3d) E.K. ako novozvolený hospodár Spoločnosti plánuje zorganizovať stretnutia s hospodármi odbočiek, aby sa zlepšila prvotná kontrola a vopred odstránili nedostatky dokumentov, ktoré sa centrálnie posielajú HV SAS pri SAV na spracovanie a uhradenie.

4a) V tomto bode programu informovali garanti jednotlivých akcií, ktorí sú zároveň členmi HV o priebehu aktivít, ktoré sa uskutočnili od posledného stretnutia predošlého HV v Danišovciach dňa 30. septembra 2023:

P.R. uviedol, že Festival fyziky sa pripravoval, ale nakoniec sa zrušil a nekonal. Navrhol znovu nedávať túto aktivitu do plánu činnosti na rok 2024. Okrem toho uviedol, že fotosúťaže „Svietme si na cestu, nie na hviezdy“ sa zúčastnil stabilný počet 28 autorov a prihlásených bolo 95 fotografií v rôznych kategóriách.

R.B. informoval o praktiku astrofotografie KOLOFOTA, ktoré sa konalo so skromnejšou účasťou 10 ľudí a voľnejším programom.

S.K. k praktikám pozorovateľov zákrytov uviedol, že sa síce konali, ale práca v Sekcii zákrytov a zatmení SAS pri SAV a SZA veľmi nefunguje. Okrem toho organizovali workshop pre učiteľov podporený Úradom pre astronomické vzdelávanie IAU, pričom oslovili školy na celom Slovensku. Pod nižší, ako očakávaný, počet účastníkov sa pravdepodobne podpísal aj termín tesne pred jesennými prázdninami. Z dotazníku ale vyplynulo, že učelia majú o podobnú aktivitu záujem počas školského roka, v trvaní dvoch dní. T.D. doplnil, že workshop bol zložený nielen z teoretických prednášok, ale aj praktických pokusov. Do budúca by v rámci neho mohli propagovať medzi mladými učiteľmi aj astronomické súťaže pre žiakov a študentov, ako „Čo vieš o hviezdach?“ a „Astronomická olympiáda“. V tej súvislosti R.G. navrhol, aby sa táto aktivita prípadne organizovala ako príprava učiteľov a vedúcich krúžkov k spomínaným astronomickým súťažiam možno aj viackrát do roka a na rôznych miestach Slovenska. M.V. vyjadril záujem tieto podujatia zmluvne podporiť.

E.K. informoval o organizovaní Týždňa vedy a techniky v spolupráci s Astronomickým ústavom SAV, v. v. i. v zastúpení vedeckej tajomníčky N. Shagatovej. Vďaka osloveniu veľkého počtu škôl aj zo vzdialenejšieho okolia prišlo asi 400 účastníkov na prednášky a ďalších približne 150 na nočné pozorovania.

T.D. spomenul, že počas akcie Slovenská amatérska obloha počasie až tak neprialo, ale mali iný zaujímavý program, napr. lektora z Brna P. Gabzdyla s prednáškou Neuvěřitelný Měsíc.

5a) E.K. prítomných informoval o štyroch predložených prihláškach do SAS pri SAV. Všetky spĺňali požadované náležitosti. V diskusii, ktorá nasledovala, boli kandidáti krátko predstavení. Nikto voči žiadnemu kandidátovi nevzniesol námietku a tak sa pristúpilo k hlasovaniu (10 za, 0 proti, 0 sa zdržalo, 1 nehlasoval). HV SAS pri SAV prijal:

Uznesenie č. 2/23: HV SAS pri SAV prijíma žiadateľov za členov SAS pri SAV. Zoznam prijatých členov je v neverejnej prílohe č. 1 tejto zápisnice.

5b) E.K. uviedol, že do dňa konania tohto zasadnutia nedostal žiadnu žiadosť o ukončenie členstva ani nepodáva návrh o zrušenie členstva z dôvodu dlhodobého neplatenia členských príspevkov.

6a) R.G. v krátkosti informoval, že aktivity v oblasti ochrany tmavej a rádiovu tichej oblohy pokračujú. SAS pri SAV svoje aktivity v tejto oblasti komunikuje s Ministerstvom vnútra SR aj Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR prostredníctvom Slovenskej vesmírnej kancelárie. SAS pri SAV podporuje aktivity IAU a ďalších astronoimických organizácií v tejto oblasti na pôde STSC COPUOS pri OSN. V mene SAS pri SAV vypracoval pripomienky k pripravovanej legislatíve Európskej únie v oblasti kozmických letov a využívania vesmíru (tzv. „space law“) so zameraním na problematiku ochrany tmavej a rádiovu tichej oblohy. V blízkej budúcnosti však bude potrebovať informácie od astronomických subjektov na Slovensku vyčísľujúce finančné dopady poškodzovania kvality nočnej oblohy v dôsledku vypúšťania veľkého množstva satelitov na ich výskum, vzdelávanie, popularizáciu a infraštruktúru.

6b) Pri príležitosti 50. výročia okresnej hvezdárne v Žiari n/Hronom, navrhol R.G. udeliť veľkú plaketu Spoločnosti. HV hlasoval (9 za, 0 proti, 1 sa zdržal a 1 nehlasoval) a následnej prijal:

Uznesenie č. 3/23: Hlavný výbor SAS pri SAV udeľuje čestné uznanie a veľkú plaketu Slovenskej astronomickej spoločnosti pri SAV Krajskej hvezdárni a planetáriu Maximilána Hella pri príležitosti 50. výročia založenia okresnej hvezdárne v Žiari nad Hronom za mimoriadny prínos k rozvoju a popularizácii astronómie.

Ocenenie odovzdá R.G. na rokovaní riaditeľov hvezdární riaditeľovi KHaP M. Hella v Žiari n/Hronom.

6) J.M. s potešením oznámil, že sa mu podaril prvý pokus o oživenie odbočky SAS pri SAV v Žiline. Od M. Znásika prebral pokladňu, takže zatiaľ ostáva dočasným hospodárom. Mali online stretnutie odbočky a vybralo sa aj členské na rok 2024. Na post predsedu odbočky navrhujú M. Kaveckého.

L.H. predniesol návrh na zamyslenie sa ohľadom hostingu vlastnej domény SAS pri SAV, centrálného emailu a tiež serveru pre databázu členov Spoločnosti. Hlavne preto, aby sme sa vyhli viacerým obmedzeniam a výpadkom činnosti doterajšieho poskytovateľa (Astronomický ústav SAV, v. v. i.)

R.G. informoval, že doterajší predseda Sekcie medziplanetárnej hmoty SAS pri SAV a SZA (J. Peržo) odstúpil z funkcie. R.G. ho požiadal, aby urýchlene zorganizoval voľbu nového predsedu tejto odbočky.

E.K. odovzdal nové členské preukazy odbočkám Bratislava, Banská Bystrica, Prešov, Hurbanovo a Žilina. Členské preukazy na odbočku v Hlohovci budú zaslané v nasledujúcich dňoch. E.K. zabezpečí výber členských príspevkov na rok 2024 a vydanie členských preukazov v odbočke TL. E.K. a L.H. budú komunikovať s predsedom odbočky Tatranská Lomnica ohľadom plánov činnosti odbočky.

Zapísal: Ľ. Hambálek, overili a doplnili: E. Kundra, R. Gális

V Tatranskej Lomnici, 30.11.2023

Ľubomír Hambálek
vedecký tajomník SAS pri SAV